

propasti in gredo po svetu. Naj si tudi pošljejo nekaj denarja domov, to ni nič v primeri s tem, kolikor so ponesli seboj. Računa se povprek, da tisti ki se izselijo, poneso na leto seboj za 100.000 kron več, kakor pride iz Amerike denarja domov. Tako izgublja narod ne le na številu ampak tudi na premoženju, sicer je pa vsled pasivnosti vseh kmetij prav gotovo, da pride dan, ko bodo izkrvavele.

Kmetijski stan torej gineva, srednji stan pa se gospodarski nikakor ne razvija. Abstohirajmo od Kranjske. Tu je naravno, da Nemci pojemajo, ker je priseljevanje večinoma nehalo izumši Gorenjska, sami iz sebe pa se Nemci ne morejo pomnoževati. Toda zunaj Kranjske ni opazovati skoro nič napredka. Skoro povsod se je nemški in laški srednji stan tekom zadnjih dvajset let bolj pomnožil, kakor slovenski. Industrija je vsa v tujih rokah, tudi na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem pa je večinoma tudi obrtnija in trgovina nemška in laška.

Z ozirom na naraščanje gospodarske moči Nemcev in Lahov se mora reči, da je bilo naše napredovanje premajhno, da ni v razmerju z napredovanjem naših narodnih nasprotnikov in da smo torej prav za prav tudi na tem polju nazadovali.

Tak je dejanski naš položaj. Vesel pač ni in če pojde tako naprej, pride kmalu čas, ko se bo res smelo govoriti o izumiranju Slovencev.

Tolažilno je jedino to, da se te naše razmere še dajo zboljšati, da ni še vse izgubljeno. Kaj pa bi bilo v tem oziru storiti, o tem izpregovorimo o drugi priliki. —š.

Gospodarsko nazadovanje v Bosni in Hercegovini.

Kallayjeva vlada si na vse načine prizadeva, utajiti nezadovoljstvo v Bosni in Hercegovini, pri čemer ga podpirajo tudi oficijalni organi na Dunaju. Vpliv tega skupnega aparata je, da se na Dunaj in v javnost sploh le malo izve o resničnem položaju v okupacijski pokrajini. Saj niti ljudskim deputacijam ni mogoče razložiti svojega gorja na najvišjem mestu.

Vsako tozadevno gibanje se proglasi revolucijonarnim. Kallay ne trpi v svojem področju drugega političnega naziranja, kakor ono, ki ga sugerirajo njegovi organi.

Ali pa ima prebivalstvo Bosne in Hercegovine res vzrokov, biti s sedanjo upravo nezadovoljno ter hvaliti prejšno turško vlado? Ti stvari so, ki tako nezadovoljnost opravičujejo. Kallay noče upoštevati individualnosti domačinov glede varstva in jezika ter povsod protežira nemški kapital in nemško kulturo. Izselsjevanje mohamedanov se neprestano množi, kar je zopet posledica brezštevilnih eksekucij.

Pred okupacijo niso poznali v Bosni in Hercegovini javnih eksekucij zemljišč, še-le odkar se je tudi v teh deželah upeljal „moderni“ kataster z zemljiščnimi knjigami, množijo se javne prodaje uprav grozovito. Vsaki teden prinaša organ bosansko-hercegovske vlade po trikrat zaznamek javnih eksekucij, a to dostikrat na dveh polnih straneh. Takih eksekucij se tedaj sme računati na leto do 1500, s čemer je povedano, da se ravno toliko rodbin požene vsako leto s podedovane zemlje.

Po zadnjem štetju je v Bosni in Hercegovini 115.375 takih posestev, ki se smejo obdolžiti. Če primerjamo to število z vsakoletnimi eksekucijami, vidimo, da pride na leto 1.24 % vseh posestnikov na boben.

Zelo značilno je, da zadene največ eksekucij mohamedane, na pr. leta 1895. celih 35 %. Ali je potem okupacijski vladi še treba iskati drugih vzrokov za množično se izseljevanje mohamedanov.

Največ eksekucij — 33 % — se izvrši na priganjanje bosansko-hercegovske „priv. deželne banke“, potem se zelo pogosto oglašča „b. h. hipotečna banka“, nič manj siromakov pa imajo na vesti židovski upniki.

Čestokrat se izvršijo eksekucije zaradi dolga 15—20 gld., a na več se pogosto ne ceni cela bajta obupanega dolžnika. S tem zneskom pa se potem jedva pokrijejo inseratni stroški pri razglasu eksekucije v vladnem listu.

O „blagostanju“ v Bosni in Hercegovini govori pač najjasneje dejstvo, da je v glavnem mestu Sarajevu okoli 400 hišnih posestnikov, katerim mora „javna milosrčnost“ skrbeti po zimi za kurjavo, a v Mostaru mora celo občina takim purgarjem popravljati na lastne stroške hiše, ker so njihovi prebivalci sicer v vedni nevarnosti, da jih podrtije ne podkopljejo.

Tako izgleda gospodarski napredek v Bosni in Hercegovini po 20letnem osrečevanju.

Politični pregled.

Državni zbor. — Specijalna razprava o proračunu leze po polževo, vrh tega pa jo zadržujejo še vsakovrstne druge stvari. Tako je imela zbornica zaradi izjemnega stanja v Trstu dolge in burne razprave. Seveda so bile vladne odredbe vse odobrene. Ministrski predsednik je posegel v razpravo z jako rezkim govorom, češ, da v Trstu še sedaj ni miru in da se izjemne naredbe ne odpravijo, dokler se mir popolnoma ne povrne. Razprava o proračunu ministrstva notranjih del je končana in se sedaj obravnava o proračunu domobranskega ministrstva. V debati o ministrstvu notranjih del je imel Körber jako lep govor o uradniški nepristranosti v narodnem in političnem oziru, vendar je ves svet prepričan, da ostanejo Körberjeve besede vsaj kar se tiče nemških in laških uradnikov le teorija. Viharno debato je provzročil Chocov nujni predlog zastran vsakovrstnih krutosti in krivičnosti v armadi. Odobren je bil budgetni provizorij, ki ga je vlada zahtevala za meseca april in maj, ker sodi, da proračun ne bo prej dognan. Pred Veliko nočjo pride še na vrsto proračun naučnega ministrstva. Tu se vname zaradi Celja velika debata.

Mladočeški jezikovni načrt. — Te dni je „Politik“ obelodanila načrt za uredbo jezikovnega vprašanja na Češkem in na Moravskem, ki ga je izdelala mladočeška stranka za predstoječe upravne konference. Principijelna podlaga temu načrtu je: S strankami se mora povsod na Češkem in na Moravskem obravnavati v njihovem jeziku, notranji uradni jezik pa naj se uredi po večini prebivalstva. Nemci seveda tudi s tem načrtom niso zadovoljni, ker zahtevajo, da morajo Čehi tisti v nemških okrajih jezikovno brezpravni.

Ogrska. — Te dni se je v ogrskem ministrstvu zgodila prememba. Trgovinski minister Hegedüs, jeden najbrezobraznejših spekulantom, je odstopil. Na njegovo mesto je prišel vodja bivše narodne neodvisne stranke Ferdinand Horanszky. S tem pa zopet domobranski minister Fejervary neče biti skupaj na krmilu, ker se ne strinja z njegovimi političnimi in državnopravnimi nazori. Čuje se, da hoče Fejervary odstopiti.

Srbija. — Alavantičev poskus, provzročiti v Srbijo revolucijo, da bi se odstranili Obrenovići in na njih mesto posadili Karagjorgjevići, je obudil največjo senzacijo. Poskus kaže, da morajo Karagjorgjevići vendar še imeti veliko zaslonbo v Srbiji. Ogrska vlada se dela, kakor bi zdaj šele prišla na to, kaj se vse pripravlja na njenem ozemlju, a te njene nevednosti jej vsaj v inozemstvu ne verjamejo, nego so prepričani, da so bili na Ogrskem dobro podučeni o tem, kar se pripravlja, toda pustili so Karagjorgjevičeve agente svobodno agitirati, ker žele, da bi Obrenovići padli.

Črna gora. — Drugi sin črnogorskega kneza, princ Mirko se je zaročil s hčerjo srbskega polkovnika Konstantinovića. Ta zaroka utegne postati politično jako pomembna, ako bi sedanji srbski kralj umrl brez otrok. Polkovnik Konstantinović je namreč jedini pravi sorodnik kralja srbskega. Mati Konstantinovičeva je bila namreč prava teta umrlega razkralja Milana. V slučaju smrti srbskega kralja je lahko mogoče, da pomaga sorodstvo s Konstantinovići toraj z Obrenovići črnogorskemu princu na srbski prestol. To je tudi uzrok, da se na Dunaju in v Pešti radi te zaroke tako čmerni.

Italija. — Mej italijansko vlado in mej železničarji se je po dolgih pogajanjih doseglo popolno porazumljenje, vsled katerega izostane silno nevarni generalni štrajk, čigar začetek je bil določen na dan 20. marcija.

Vojna v južni Afriki. — Po zmagi pri Harysmithu so Angleži popolnoma prezrli istočasni njihov poraz pri Klerksdorpu in se že udajali misli, da je burskemu odporu bila zadnja ura. Iz teh sanj pa so bili zadnje dni kaj nemilo prebujeni, kajti ućakali so uprav strahovit poraz, ki je zanje toliko večjega pomena, ker je pri ti priliki padel Burom v roke tudi angleški general lord Methuen. Ta je šel z 1100 možmi od Vryburga proti poziciji generala Greenfelda, da se ž njim združi. Pri Tweboshu so Buri njegovo četo napadli, jo v kratkem popolnoma razbili in polovili, ter pograbili tudi pet topov, vso municijo in živila. General Methuen je bil težko ranjen in se je moral Burom udati. Samo major Paris je s kacimi 50 vojaki utekel. Na Angleškem je ta silni poraz provzročil občno potrtost in vsi listi so polni bridkih očitanj na adresu vojne uprave. Vojna v južni Afriki traja že poltretje leto in stane Angleško 4000 milijonov kron in 90 000 vojakov.

Obrtnija.

Volitev v trgovinsko in obrtno zbornico kranjsko.

Trgovinska in obrtna zbornica je sicer strokovna organizacija trgovskega in obrtnega stanu, toda njen pomen je v političnem in v ekonomičnem oziru tako

velik in njen vpliv sega tako globoko v gospodarsko življenje cele dežele, da je volitev splošnega pomena.

Nove volitve v trgovinsko in obrtno zbornico kranjsko se bodo vršile v kratkem. Reklamacijsko postopanje je bilo dne 5. marcija končano in sedaj je vsak dan pričakovati razpisa volitev.

Pri letošnjih volitvah se bo volilo prvič po novem volilnem redu, iz katerega posnemamo naslednje važnejše določbe.

Trgovinska in obrtna zbornica ima 24 pravih udov, ki so razdeljeni na dva odseka, namreč na trgovinski odsek (10 članov) in na obrtni odsek (14 članov). Izmed zborničnih udov jih mora po zakonu prebivati v Ljubljani iz trgovinskega odseka 6, iz obrtnega odseka pa 8 članov, ostali pa smejo prebivati zunaj Ljubljane.

Trgovinski odsek se voli v treh, po visokosti davka določenih kategorijah, in sicer volijo:

v prvi kategoriji (veletrgovina) vsi tisti trgovci, ki plačujejo na leto več kakor 350 kron pridobnine;

v drugi kategoriji (srednja trgovina) vsi tisti trgovci, ki plačujejo na leto vsaj 30 kron, a ne več kakor 350 kron pridobnine;

v tretji kategoriji (mala trgovina) vsi tisti trgovci, ki plačujejo na leto 5 kron, a ne več kakor 30 kron pridobnine.

Prva volilna kategorija voli 2 uda, druga jih voli 4 in tretja tudi 4.

Obrtni odsek se voli tudi v treh kategorijah, in sicer volijo:

v prvi kategoriji (veleindustrija) tisti obrtniki, ki plačujejo na leto najmanj po 450 kron pridobnine;

v drugi kategoriji (srednja in mala obrt) tisti obrtniki, ki plačujejo na leto vsaj 5 kron, a ne več kakor 450 kron;

v tretji kategoriji tega odseka volijo samo rudniški podjetniki, in sicer vsi brez razločka, ki plačujejo najmanj 5 kron pridobnine.

Prva volilna kategorija voli 2 uda, druga jih voli 10, tretja pa tudi 2.

Volitve vodi posebna c. kr. volilna komisija, kateri stoji na čelu od trgovinskega ministrstva v to določeni deželnovladni referent dvorni svetnik dr. pl. Riling.

Ker je v kratkem pričakovati razpisa, opozarjamo še na naslednje:

Volitev se vrši javno. Volilcu se daje na izvoljo, da voli ustno, ali da svoje može na glasovnici napisane osebno poda volilni komisiji, ali da s svojim imenom podpisano glasovnico pošlje c. kr. volilni komisiji ter ob jednem odda, oziroma priloži izkaznico. Ta odposlatev se sme izvršiti po c. kr. pošti ali s posebnimi poslanci. Glasovnice se smejo odprte ali zaprte oddajati ali dopošiljati. Na zaprtih glasovnicah mora biti zunaj zapisano ime volilčeve. Tisti volilci, ki volijo tako, da dopošiljajo napisane in podpisane glasovnice, morajo svoje glasovnice z izkaznicami